

[Bertel Dahlgaard.]

til en karrusel, hvor alle forudsættes at blive svimle ved rundkørslen. Man sidder og bliver næsten ængstelig for, at i alt dette mørke bliver alle katte grå uden hensyn til, om deres naturlige farve måske ellers er sort eller rød. På samme måde når andelshavere eller brugsforeningsmedlemmer bliver udnævnt til andelsocialister; jeg vidste ikke bedre, end at brugsforeninger og andelsforeninger var frivillige sammenslutninger, der byggede på frivilligt samarbejde uden nogen art af offentlig indblanding eller statsdirigeringen. Jeg skal selvfølgelig ikke gå stærkt i rette med den højtærede statsminister, for da han kom til slutningen af eventyret, sagde han sandhedskærligt, at det hele kun var en leg med ord. Jeg må sige, at skal jeg være med i legen, foretrækker jeg, at den er blandet med i alle tilfælde en smule alvor.

Det hele tegner sig altså for mig på en lidt anden måde, og jeg skal kort anskueliggøre det, idet jeg vil tage mit udgangspunkt i statsministerens eget parti. Socialdemokratiet har i de sidste åringer fremsat i alle tilfælde tre omfattende programudtalelser. Den ene bar titlen „Fremtidens Danmark“, den anden hed „Socialdemokratiets dagsaktuelle program“ med undertitlen „Frihed, arbejde, tryghed“, og den tredje bar titlen „Vejen til fremskridt“. Jeg forudsætter dog, at de to foregående også mentes at være en vej til fremskridt; men det er en sag for sig. Nu har jeg altid opfattet det sådan, at programmet „Fremtidens Danmark“ var et program på længere sigt, at det indeholdt de fjernere mål, socialdemokratiet ville virkeliggøre, dersom man fik magt dertil, og at de to andre programudtalelser indeholdt de mere aktuelle spørgsmål, som man indbød andre partier til forhandling og samarbejde om under de foreliggende politiske forhold, hvor socialdemokratiet ikke har magt til at gennemføre sine idealer, sådan som de er skildret af den portefuileløse minister Krag i „Fremtidens Danmark“. Jeg mener, det er en måde at stille tingene op på, som ingen vil kunne bebrejde socialdemokratiet, men det giver jo netop også den rette baggrund for at anskue dagens problemer med hensyn til vilkårene for fornøftigt politisk samarbejde, således som det ærede

medlem hr. Thorkil Kristensen og det radikale venstre er enige om at vurdere det: i befolkningen og her i folkettinget skal i fuld frihed brydes de grundsynspunkter på længere sigt, der skiller mellem socialdemokratiets syn af et „Fremtidens Danmark“, konservatismens grundsyn og den socialliberale samfundsopfattelse, som hyl-des af det radikale venstre og af ikke ubetydelige kredse indenfor andre partier. Under disse brydninger skal imidlertid samtidig landet regeres under så rolige og stabile forhold som muligt. Her træder frem de aktuelle dagens opgaver, som af et flertal i befolkningen anses for modne til løsning, og herom skal der samarbejdes udfra de praktiske politiske muligheder, der er tilstede, uden hensyn til det, der skiller på længere sigt. Jeg føler mig overbevist om, at disse synspunkter efterhånden vil trænge igennem det taktiske røgslør, der hænger over dansk politik fra fortiden, de vil trænge igennem, fordi de er i den nye forfatnings ånd, og fordi de vil konsolidere og betrygge folkestyret.

Jeg takker den højtærede forsvarsminister for hans tilsagn om en grundig overvejelse af og en derpå følgende redegørelse for alle de problemer, der knytter sig til spørgsmålet om en rational udnyttelse af den militære tjenestetid; jeg håber, denne redegørelse vil kunne foreligge i hvert tilfælde senest ved den kommende finanslovbehandling. Vi må nødvendigvis her i folkettinget komme til bunds i disse spørgsmål. Man bliver rystet, når det f. eks. i går kunne meddeles, at i en tid, da der mangler befalingsmænd til de unges uddannelse, erkendes det ganske åbent af ministeren og af militæret selv, at officerer, der burde ofre hovedparten af deres tid på geleddtjeneste, er bundet til skrivebordet. Jeg er klar over, at de officerer, hvem ansvaret i særlig grad hviler på under denne forcerede oprustning, står overfor overordentlig vanskelige opgaver, og jeg vil under disse forhold gerne være med til at give disse mænd en ret vid margin for fejlpositioner. På den anden side bør det ikke forties, at man gang på gang stilles overfor forhold og begivenheder indenfor militæret, som viser, at der meget ofte anlægges en anden vurdering med hensyn til udnyttelse af tiden og af økonomiske værdier i det hele